

A kormány emberképéről

A **kormány visszavonta** a bejegyzett élettársi kapcsolat kiüresítésére utat nyitó törvénymódosítási javaslatát. E pozitív fejlemény mellett **sincs azonban ok az ünneplésre**, hiszen, ha egyszer napirendre kerülhetett a már egyszer elért jogvédelemi szint csökkentését lehetővé tevő javaslat, akkor nem lehetünk biztosak abban, hogy más formában nem kerül újra elő. Ráadásul, ha tágabb kontextusba helyezük ezt az ügyet, akkor az a tendencia rajzolódik ki, hogy időről időre a kormány emberképének nem megfelelő csoportok alapvető jogait sértő intézkedések születnek.

A mindenkori kormányzat általában jól körülhatárolhatóan kedvez egyes csoportoknak, ami – ha megmarad az alkotmányos keretek között – a politikai váltógazdaság és az eltérő világnézetek természetes velejárója. A jelenleg második ciklusát töltő kormány azonban szisztematikusan a politikai haszonszerzés szempontjából kevésbé értékes, ezért számára nem fontos, kiszolgáltatott, sérülékeny helyzetű csoportok jogait sértő politikát és jogalkotást folytat. **A NER emberképének nem megfelelő személyek könnyen a kormány célkeresztjében találhatják magukat** politikai és ideológiai megfontolások miatt. Az elmúlt évek és a közelmúlt eseményei világosan mutatják: a kormányzat számára még **az alapvető emberi jogok sem jelentenek korlátot**, és senkinek ne legyenek illúzió, bárki kerülhet a társadalomban kisebbségbe, különösen, ha a hatalmon lévők érdekei éppen úgy kívánják.

Pedig az Alaptörvény szövege is abból indul ki, hogy minden ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen jussa alapvető jogai, amelyeket az állam „csupán” elismer, de nem adományoz akkor, amikor alkotmányba foglalja azok katalógusát. Az államnak ezeket a jogokat feltétlenül tiszteletben kell tartania; amikor pedig különböző szabályokat alkot, bármely ember alapjogát csak abban az esetben és olyan mértékben korlátozhatja, amennyiben azt valaki más alapjogának vagy más legitim alkotmányos értéknek az érvényesítése kényszerítően szükségessé teszi. Ez az eszme azonban az Alaptörvényben ma már csak fedőréteggént, átlátszó mázsként van jelen, a jogok harmóniája megbomlott, hiszen olyan rendelkezéseket is az Alaptörvénybe foglaltak, amelyek nem egyeztethetők össze az alapjogok általános felfogásával. Többet egyenesen azzal a szándékkal tettek az Alaptörvénybe, hogy felülírják az embert ember volta alapján megillető, az Alkotmánybíróság gyakorlatában élő jogot.¹

Vegyük sorra a kormány emberképének áldozatait.

¹ A jogállam pusztulása 2010-2014, <http://www.ekint.org/ekint/ekint.news.page?nodeid=713>

Az utolsó pillanatban visszazívták a bejegyzett élettársi kapcsolat kiüresítésének ötletét

A meleg közösség is megtapasztalhatta a kormánynek az emberiességről alkotott képzetét. 2016. május 3-án a kormány [T/10536. számú törvényjavaslat](#)ot nyújtott be Magyarország 2017. évi központi költségvetésének megalapozásáról, amit végül visszavontak.

Az azonos nemű párok számára létrehozott bejegyzett élettársi kapcsolat (BÉK) kiüresítéséhez nyitott volna utat az a törvényjavaslat, amelyet költségvetési tárgyú salátatörvénybe rejtettek el. **A módosítás célja annak megszüntetése volt, hogy a házassághoz hasonló hatása legyen a bejegyzett élettársi viszonynak**, mivel jelenleg, ha maga a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvény kivételt nem tesz (ilyen kivétel az örökbefogadás vagy a névviselés), a házasságra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni a bejegyzett élettársakra is. Ha a parlament elfogadta volna a módosítást, akkor a szabály az lett volna, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolatra vonatkozó törvényen kívül, egyre távolítva azt a házasság intézményétől, más törvények is korlátozhatják a BÉK tartalmát. Az ilyen intézkedések azonban **a már egyszer elért jogvédelem szintjét csökkentenék megsértve ezzel az emberi méltósághoz való alapvető jogot is**. Ezen felül, ha a bejegyzett élettársi kapcsolatot kiüresítik, az **minden bizonnyal ellentétes lenne az Emberi Jogok Európai Egyezményével**. A strasbourgi bíróság egy 2015-ös döntésében ([Oliari and Others v. Italy](#)) kimondta, hogy az azonos neműek tartós párkapcsolata a családi élethez való jog körébe tartozik, ezért megfelelő jogi elismerését kell biztosítani. Ha nem fűződnek a bejegyzett élettársi viszonyhoz olyan joghatások, amelyeket egy stabil, elkötelezett kapcsolatot elismernek, hanem csupán formalitás a regisztráció, akkor az egyezményesértő.

A BÉK bevezetésekor az Alkotmánybíróság is vizsgálta a törvényt, és a 154/2008 (XII. 17.) AB határozatában kimondta, hogy „az azonos neműek tartós párkapcsolata számára (...) az elismerés és a védelem igénye — mivel ők házasságra nem léphetnek — az emberi méltósághoz való jogból, és az abból származtatott önrendelkezési jogból, az általános cselekvési szabadságból, illetve a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogból levezethető.” A 32/2010. (III. 25.) AB határozat pedig úgy foglalt állást, hogy „[a] házasságkötési joggal rendelkező különböző nemű személyek helyzetét az azonos neműek regisztrált élettársi kapcsolata nem befolyásolja, különösen nem sérti, vagy veszélyezteti. (...) Az azonos nemű személyek számára azonban, akik az Alkotmány alapján házasságot nem köthetnek, a jogalkotónak az Alkotmány korlátai között biztosítania kell egymás irányában a házastársakéhoz hasonló olyan jogállást, amely az egyenlő méltóságú személyként kezelésüket biztosítja.”

Menekültek elleni gyűlöletkampány

Néhány hete, 2016. május 10-én fogadta el az Országgyűlés a menekülteként és oltalmazottként elismert emberek helyzetét ellehetetlenítő 2016. évi XXXIX. törvényt (Egyes migrációs tárgyú és ezekkel összefüggésben más törvények módosításáról).

A módosítások eredményeként a menekültügyi eljárás lefolytatása után:

- a menekült státuszt kapott személyek státuszát 3 évente felülvizsgálják,
- 30 nap után el kell hagyniuk a menekülttábor, és megoldaniuk lakhatásukat, míg korábban 6 hónapot is ott tartózkodhattak,
- megszűnik az integrációs szerződés, ami a menekültek és oltalmazottak számára folyamatosan csökkenő összegű szociális ellátást biztosított, és ami fedezte a lakhatási költségeket, és a gyerekek beiskolázását,
- megszűnik az ingyenes magyar nyelvtanulási lehetőség.

A törvényjavaslat általános indokolása szerint a pénzbeli juttatások megvonása nem sért nemzetközi jogot. A cél a szociális ellátások csökkentése volt, azért, hogy a jobb élet reményében ne terjesszenek elő Magyarországon menedékkérelmet, és az indoklás szerint azért is szükséges az intézkedés, mert a menedékjog intézményével tömegesen visszaéltek. Azt is elvi élel lefektetik, hogy a menekült emberek nem kaphatnak olyan támogatást, ami magyar állampolgároknak sem jár.

A kormány indokolása illeszkedik a gyűlöletkampány színvonalához, ugyanis már a magyar jog szerint elismert menekültek integrációját segítő szociális ellátásokról van szó, és nem arról, hogy valaki a jobb élet reményében próbál státuszt szerezni. Itt már a magyar állam egyszer megvizsgálta a menedékkérőt, hogy megfelel-e a szigorú törvényi feltételeknek ahhoz, hogy menekült státuszt kaphasson. Az integrációs szerződésben a menekültek számos kötelezettséget vállalnak a szociális ellátásért cserébe kifejezve ezzel azt, hogy be akarnak illeszkedni a magyar társadalomba. Visszaélni ezzel aligha lehet, mert ha valaki nem tartja be a szerződést, akkor megvonják tőle a támogatást. **A magyar állampolgárokkal való összehasonlítás pedig cinikus,** hiszen a két csoport nincs azonos helyzetben. A magyar állampolgároknak nyilván nincs szükségük beilleszkedést segítő többlet támogatásra, például tudnak magyarul. **A kormány tehát esélyt sem akar adni a menekültként elismert embereknek, hogy beilleszkedjenek.**

A hajléktalanság kriminalizálása

A névleg keresztényi értékeket valló kormányzat régóta mindent megtesz azért, hogy a hajléktalanságot kriminalizálja. A szabálysértési törvény (2012. évi II. törvény) **szabálysértéssé minősítette a közterület életvitelszerű lakhatásra való használatát.** Az alapvető jogok biztosa az Alkotmánybírósághoz fordult, és 38/2012. (XI. 14.) AB határozatában a testület alaptörvény-ellenesnek találta a rendelkezést.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy sem a hajléktalanoknak a közterületekről való eltávolítása, sem a szociális ellátások igénybevételére való ösztönzése nem tekinthető olyan alkotmányos indoknak, amely megalapozná a hajléktalanok közterületen élésének szabálysértéssé nyilvánítását. A hajléktalanság szociális probléma, amit az államnak a szociális igazgatás, a szociális ellátás eszközeivel és nem büntetéssel kell kezelnie. Ha az állam önmagában azt bünteti, hogy valaki kényszerűségről a közterületen él, az az emberi méltóság védelmével összeegyeztethetetlen. {38/2012. (XI. 14.) AB határozat}

A kormányzat az Alaptörvény negyedik módosításával „írta felül” a döntést. Ennek eredményeként az Alaptörvény XXII. cikk (3) bekezdése tartalmazza azt a jogalkotási felhatalmazást, amely szerint törvény vagy helyi önkormányzat rendelete(!) a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme érdekében, a közterület meghatározott részére vonatkozóan jogellenessé minősítheti az életvitelszerűen megvalósuló közterületi tartózkodást. A kormányzó pártok által jelölt és megválasztott bírókkal teletömött Alkotmánybíróság ehhez már asszisztált. **A 29/2015. (X. 2.) AB határozat már az Alaptörvény emberképével összhangban lévőnek minősíti a korlátok nélküli önkormányzati jogalkotási felhatalmazást**, holott az Alaptörvény „csak” a hajléktalanság szankcionálásra teremt alapot.

Az „új” Alkotmánybíróság szerint „az Alaptörvény emberképe nem az elszigetelt egyéné, hanem a társadalomban élő felelős személyiségé. Az Alaptörvény ugyanis az egyén-közösség közötti viszonyt az egyén közösséghez kötöttsége jegyében határozta meg, anélkül azonban, hogy annak egyedi értékét érintené.” {29/2015. (X. 2.) AB határozat}

Borús jövő

Az alkotmányosság követelményei mind ugyanazt a célt szolgálják: minden közhatalmat gyakorló szerv tartsa tiszteletben minden ember szabadságát és méltóságát. Az emberi jogok a személy jó életről vallott felfogásától, érdemességétől, hatalmi helyzetétől, hasznosságától vagy kötelezettségeinek teljesítésétől, azaz a közösségben elfoglalt helyétől teljesen függetlenül járnak. **A kormány azonban, úgy tűnik, végérvényesen eltávolodott az alkotmányos demokrácia e minimumától.** Éppen ezért kell kiállnunk egymásért, mert **bárki kerülhet a társadalomban olyan helyzetbe, hogy ő váljon a jogkorlátozó intézkedések tárgyává**, ha a hatalmon lévők érdekei úgy kívánják.

2016. június 3.